

ژاپن امروز

○ احمد فروغ بخش

کشور ژاپن در تاریخ معاصر ما جایگاه خاصی دارد. تلاش‌های این کشور در دوران معاصر به‌خصوص در عصر رقابت‌های استعماری اروپاییان در آسیا، همواره مورد توجه اندیشمندان ایرانی قرار داشته است. اخیراً نیز بسیاری از کشورهای در حال توسعه ژاپن را الگوی پیشرفت خود قرار داده‌اند و تلاش می‌کنند با سرمشق قرار دادن برنامه‌های پیشرفت این کشور راهی برای جبران عقب‌ماندگی خود و طرحی جهت سرعت بخشیدن به حرکت خویش برای رسیدن به سطح کشورهای توسعه یافته بیابند. کشور ما نیز به عنوان یک کشور در حال توسعه ناگزیر از انتخاب الگوهای مناسب برای کاهش فاصله با کشورهای پیشرفته می‌باشد. بسیاری عقیده دارند ژاپن به عنوان یک کشور آسیایی پیشرفته می‌تواند الگوی مناسبی برای کشورهای در حال توسعه باشد. این موضوع سبب گشته تا عده‌ای به روش پیشینیان خود تاسی جسته و بار دیگر در صدد شناساندن این کشور و پیشرفت‌های آن به مردم خود شده‌اند.

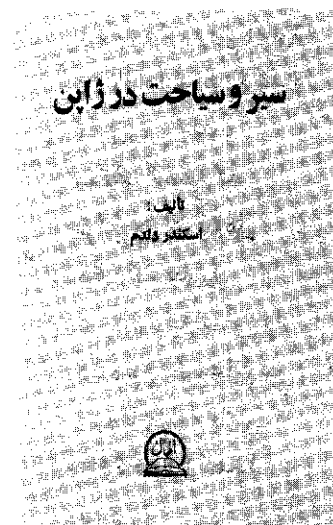
کتاب سیر و سیاحت در ژاپن در واقع سفرنامه یک ایرانی است که در سال ۱۹۸۷ میلادی از ژاپن دیدن کرده است، وی در مدت اقامت خود در ژاپن با همکاری برخی از ایرانیان مقیم ژاپن، اساتید بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه توکیو و اوساکا و نیز برخی از دوستان ژاپنی خود توانسته است اطلاعات سودمندی در زمینه‌های تاریخی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی فراهم آورد و آن را در قالب یک کتاب در دسترس علاقه‌مندان قرار دهد.

فهرست مندرجات کتاب به قرار ذیل است:

مشخصات جغرافیایی؛ تاریخ؛ حکومت؛ پارلمان ژاپن؛ قوه مجریه؛ قوه قضائیه؛ سیاست خارجی؛ دفاع ملی؛ اقتصاد؛ نوآوری‌های تکنولوژی؛ بازرگانی خارجی؛ منابع طبیعی؛ صنایع ژاپن؛ بازرگانی امروز ژاپن؛ جهانگردی؛ دارای؛ بانکداری در ژاپن؛ اوضاع اجتماعی؛ آلودگی محیط زیست؛ آموزش و پرورش؛ وسایل ارتباط جمعی؛ ادبیات و هنر؛ مذاهب؛ اسلام در ژاپن؛ ورزش.

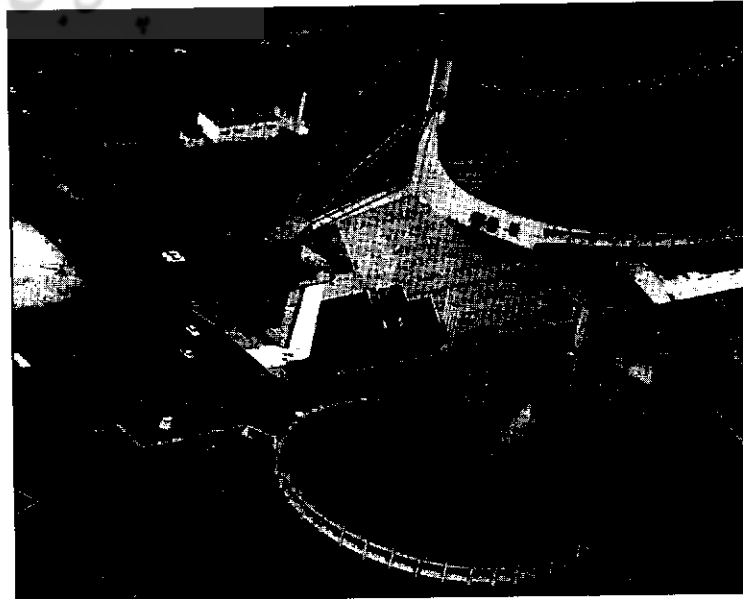
مجمع‌الجزایر ژاپن با وسعت ۳۷۷۶۴۳ کیلومتر مربع در ساحل شرقی قاره آسیا قرار دارد. راجع به ریشه نژادی ژاپن اختلاف نظر زیادی وجود دارد اما براساس گفته‌های باستان‌شناسان ساکنان اولیه این کشور از مناطق مختلف آسیای خاوری و جزایر جنوب اقیانوس آرام به این کشور مهاجرت کرده‌اند. امروزه اجداد مردم ژاپن را از قوم «یاماتو» (Yamato) می‌دانند. قوم یاماتو در قرون سوم و چهارم میلادی توانست از سایر اقوام ساکن در ژاپن پیشی گیرد. رهبران قوم یاماتو اجداد خانواده سلطنتی ژاپن محسوب می‌شوند.

از اواخر قرن چهارم میلادی ارتباط بین شبه جزیره کره و ژاپن برقرار گردید. از

○ سیر و سیاحت در ژاپن
○ تألیف: اسکندر دلدوم
○ ناشر: اقبال، تهران، چاپ اول،
○ ۱۳۶۸، ۱۸۲ ص.

استادیوم ملی - ساخته شده به سال ۱۹۶۴ م

این طریق بود که دستاوردهای چین و کره به ژاپن منتقل شد. چین و کره منابع اصلی اقتباس علوم و فنون ژاپن محسوب می‌شوند. ژاپنی‌ها با اقتباس خط چینی به فراگیری علمی همچون طب نجوم و فلسفه پرداختند. سیستم حکومتی نیز از چین اقتباس گردید و دو قرن بعد نیز مذهب کنفوسیوس از راه کره و چین به ژاپن راه یافت. نخستین پایتخت دائمی ژاپن در قرن هشتم میلادی در نارا (Nara) تأسیس شد و در ۷۹۴ م. به شهر کیوتو (Kyoto) منتقل گردید. پایتخت جدید براساس نمونه‌ای از پایتخت چین بنا شده بود. شهر کیوتو تا هزار سال بعد به عنوان پایتخت باقی ماند.

ارتباط با چین در اواخر قرن نهم میلادی قطع شد و تمدن ژاپن از این زمان شروع به شکل‌گیری با ویژگی‌های خاص خود کرد. در طی این دوره که معروف به دوره هیان (Heian) است، هنرها و آداب و رسوم اقتباس شده از خارج به تدریج عوض شد و رنگ و شکل ژاپنی به خود گرفت. بارزترین نمونه آن تغییر و تحول در خط ژاپنی بود که سابق بر این از چین اقتباس شده بود تغییر و تحول در خط راه را برای تدوین ادبیات اصیل ژاپنی هموار کرد.

توجه به کارهای هنری و اجتماعی در دوره هیان سبب کاهش قدرت امپراتوری و اقتدار خاندان‌های نظامی حاکم در ایالات گردید. دو خاندان مقتدر میناموتو (Minamoto) و تایرا (Taira)، که هر دو خود را از بازماندگان امپراتوری قدیم ژاپن می‌دانستند دست به نزاع

شدیدی زدند و سرانجام خاندان مینا موتو با حذف رقیب در ۱۱۸۵ م. به پیروزی رسید. پایه‌های امپراتوری باز هم سست‌تر شد. از این زمان به بعد هفت قرن حکومت‌های ملوک‌الطوایفی در زیر سلطه حکام نظامی شوگون (Shogun) آغاز گردید. مرکز حکومت شوگون‌ها در «کاماکورا» (Kamakura) نزدیکی توکیو امروزی پایه‌گذاری شد. در حالی که دوره «هیان» دوره رشد و ترغیب هنر محسوب می‌گردید، در دوران تسلط شوگان‌ها که به دوران کاماکورا معروف بود، به جنگجویی و رزم‌آوری و راه و رسم «سامورایی» توجه شدیدی می‌شد.

در سال‌های ۱۲۷۴ و ۱۲۸۱ م. مغول‌ها دوبار به شمال

کیوشو حمله‌ور شدند. بروز طوفان شدید در دریا باعث نابودی قسمت اعظم نیروهای مهاجم گردید و باقی مانده ایشان نیز توسط ژاپنی‌ها به عقب رانده شدند. در ژاپن طی سال‌های ۱۲۳۸ تا ۱۵۷۳ م. با نگاهی به گذشته انضباط سامورایی و رزمی جای خود را به فعالیت‌های مذهبی و هنری داد. آثار این بازگشت در هنرهای کشور برای قرون بعدی بر جای ماند. در اواخر این دوره جنگ‌های داخلی بالا گرفت اما سرانجام آرامش به وسیله هیدئوشی تویوتومی (Hideyoshi Toyotomi)، سردار ژاپنی به کشور بازگشت. اقدامات وی توسط ایناسوتوکوگاوا (Ieyasu Tokugawa) مستحکم گردید. ایناسو حکومت نظامی جدیدی را در سال ۱۶۰۳ در «ادو» (Edo) (توکیو بعدی) تأسیس نمود. این واقعه در تاریخ کشور ژاپن نقطه عطفی به حساب می‌آید وی قالبی را به وجود آورد که در آن تقریباً تمامی مظاهر اساسی زندگی مردم ژاپن، بخصوص سازمان‌های سیاسی و اجتماعی آن برای ۲۶۵ سال آینده شکل گرفت. ائیسوا در ۱۶۳۹ م. مرزهای ژاپن را بر روی دنیای خارج بست.

در قرن شانزدهم تجارت پرتغالی در سواحل یک جزیره کوچک در جنوب غربی ژاپن پیاده شدند و سلاح گرم را به ژاپن وارد کردند. به دنبال آنها مبلغین مسیحی به سرپرستی سنت فرانسیس زاولیه (St. Francis Xavier) و پس از آنها گروه‌هایی از اسپانیا نیز وارد ژاپن شدند. کمی بعد تجار هلندی و انگلیسی نیز به آنها پیوستند. در مناطق جنوبی بسیاری از مردم به مسیحیت روی آوردند. حکومت نظامی از این موضوع احساس خطر می‌کرد و به همین دلیل مسیحیت

مطرود و ورود خارجی‌ان به استثناء تعداد معدودی تاجر هلندی و چینی که در جزیره کوچک «دجیما» (Dejima) در ناگازاکی مستقر بودند به خاک ژاپن ممنوع شد. از آن پس تا ۲۵۰ سال بعد ارتباط ژاپن با دنیای خارج فقط به وسیله این جزیره کوچک انجام می‌گرفت. این زمان دوران انزوای ژاپن بود.

در اواخر قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم به تدریج قوانین خشک و انعطاف‌پذیر عهد ایناسو منسوخ گردید. در ۱۸۵۳ م. دریادار آمریکایی، ماتیو پری (Mathew C. Perry) همراه با چهار کشتی وارد خلیج توکیو شد. یک سال بعد به هنگام مراجعت، وی موفق به راضی کردن مقامات ژاپنی برای بستن قراردادی با واشنگتن شد. به دنبال آن کشورهای روسیه، بریتانیا و هلند توانستند قراردادهای مشابهی با ژاپن امضا نمایند. چهار سال بعد فرانسه نیز به آنها پیوست. تأثیر این رویدادها و فشارهای سیاسی و اجتماعی داخلی پایه‌های نظام فتودالی را سست کرد و پس از یک دهه آشفتگی، حکومت نظامی توکاگاوا سرنگون و حاکمیت کامل امپراتوری با شروع عصر میجی (Meiji) احیاء گردید.^۲

«عصر میجی نمایانگر یکی از برجسته‌ترین و پراهمیت‌ترین دوران تاریخ ژاپن می‌باشد. در طی چند دهه کوتاه تحت حکومت امپراتور میجی کشور ژاپن مصمم به کسب دانشی شد که اروپاییان در طی چندین قرن کسب نموده بودند، یعنی به‌وجود آوردن ملتی جدید با صنایعی نو، سازمان‌های جدید سیاسی و یک روند تازه اجتماعی برای خود.»^۳

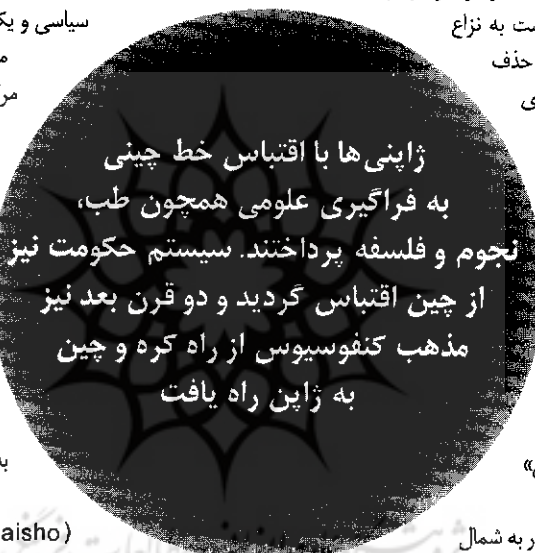
میجی پایتخت را از شهر کیوتو به شهر «ادو» مرکز سابق حکومت فتودالی انتقال داد و نام شهر را به «توکیو» به معنی «پایتخت باختری» تغییر داد. قانون اساسی جدیدی بر پایه رژیم مشروطه بیناگناری شد. رژیم فتودالی و طبقه‌بندی‌های اجتماعی قدیم منسوخ گردید. در سیاست خارجی نیز تحولات چشمگیری روی داد. فرمز و کره به تصرف ژاپن درآمدند و روسیه طی دو جنگ شکست خورد. ساختار جنوبی از روسیه گرفته شد و امتیازات خاصی در منچوری چین به‌دست آمد.

در ۱۹۱۲ م. میجی درگذشت و امپراتور تاتی شو (Taisho) سیاست وی را دنبال نمود. در ۱۹۲۶ م.

هیروهیتو (H.M. Hiro Hito) دوره جدیدی را در تاریخ ژاپن آغاز کرد که «شووا» (Showa) نامیده می‌شود. این دوره مملو از بیم و امید بود. از یک سو هیأت سیاسی با اعتبار فراوان در حکومت پارلمانی ریشه گرفته بود و صنایع به رشد خود ادامه می‌داد و از دیگر سو رکود اقتصادی در جهان، محیط اقتصادی کشور را متزلزل کرده بود. با کاهش روزافزون نفوذ احزاب سیاسی و به دنبال آن ضعف پارلمان، یک حزب متحد ملی تشکیل گردید، حوادث بعدی سبب گردید تا ژاپن در دسامبر ۱۹۴۱ م. وارد جنگ دوم جهانی شود. جنگ برای ژاپن نتایج مصیبت‌باری به همراه آورد. اما این مصائب ژاپن را متوقف ناساخت. در دوران پس از جنگ، ژاپن تلاش نمود جایی برای خود در جامعه جهانی باز نیابد و در این کار موفق گردید.

میزان رشد تولید ناخالص ملی در دهه ۱۹۵۰ م. به ۹ درصد و در دهه ۱۹۶۰ م. به ۱۱ درصد رسید.

دو رویداد مهم در دهه ۱۹۶۰ م و ۱۹۷۰ م توجه جهانیان را به موفقیت‌های ژاپن در عرصه رشد و پیشرفت جلب کرد. در رویداد اول توکیو میزبان هجدهمین دوره بازی‌های المپیک در ۱۹۶۴ م. شد که در طی آن صدها هزار جهانگرد خارجی به کشور ژاپن آمدند و از نزدیک تغییر و تحولات بی‌نظیری که در آن زمان در حال اجرا بود را مشاهده کردند. رویداد دیگر نمایشگاه جهانی بود که در ۱۹۷۰ برای مدت شش ماه در «سنری هیلز» (Senri Hills) در خارج از اوساکا تشکیل گردید. این نمایشگاه جهانی، اولین در نوع خود در آسیا به شمار می‌رفت و نمایانگر

کوشش‌های مجدانه ملت ژاپن برای دستیابی به پیشرفت‌های صنعتی و تکنولوژی نوین بود. در بعد سیاسی نیز خط مشی جدید سیاسی ارائه شد. تغییراتی در حزب حاکمه - حزب محافظه کار - که قدرت را به‌طور مطلق از زمان اتمام جنگ دوم جهانی در اختیار داشت، به‌وجود آمد.^۴

حکومت و قوای سه‌گانه:

در قانون اساسی جدید که از ۱۹۴۶ م. به اجرا گذاشته شد جنگ مطرود اعلام گردیده، و اعمال زور در حل اختلافات با سایر ملل رد شده است. مجلس نمایندگان که منتخب کلیه افراد ملت هستند بر مجلس مشاوران (اعیان) حق اولویت دارند. قوه مجریه در اختیار مجلس نمایندگان قرار دارد و آنها در مقابل پارلمان مسؤول هستند. امپراتور در امور مربوط به دولت هیچ قدرتی ندارد. پارلمان بالاترین قدرت در کشور و تنها تشکیلات قانونگذاری محسوب می‌شود. پارلمان شامل مجلس نمایندگان با ۵۱۱ کرسی و مجلس مشاوران با ۲۵۲ کرسی می‌باشد. عامه مردم حق رأی دارند و کلیه مردان و زنان بالای ۲۰ سال قادر به شرکت در انتخابات می‌باشند. علاوه بر حزب حاکمه لیبرال دمکرات، در حال حاضر ۶ حزب دیگر در ژاپن فعالیت دارند. قوه مجریه در اختیار هیأت وزراء قرار دارد که شامل نخست‌وزیر و ۲۰ وزیر می‌باشد که از سوی پارلمان تعیین می‌شوند. شخص نخست‌وزیر باید خود عضو پارلمان باشد. کشور به ۴۷ استان تقسیم گردیده است، امور محلی در سطوح استان، شهرستان، بخش و دهکده، اداره می‌شود و هر یک از آنها دارای مجلس محلی خاص خود می‌باشد. قوه قضائیه شامل دیوان عالی کشور، هشت دادگاه عالی و یک دادگاه منطقه‌ای در هر یک از استان‌ها و همچنین تعدادی دادگاه‌های کوچک می‌باشد.^۵

سیاست خارجی و دفاع ملی:

پس از جنگ جهانی دوم، ژاپن سیاست خارجی تازه‌ای را در پیش گرفت و خود را مقید به سیاست ملی صلح‌جویانه نمود. ژاپن معتقد است که این سیاست از طریق مذاکره مستقیم و همکاری‌های مشترک بین‌المللی به دستیابی امنیت خود کشور و نیز پیشرفت و رفاه کامل ملت منتهی خواهد شد. قدرت دفاع ملی ژاپن بر دو رکن، یعنی نیروهای دفاع ملی و نظام امنیت مشترک با آمریکا استوار گردیده است. پس از پایان جنگ، ارتش منحل و تا ۱۹۵۰ م. ژاپن به طور کلی فاقد سلاح‌های جنگی بوده و امنیت این کشور در این دوران هم از لحاظ داخلی و هم خارجی برعهده متفقین بود. در ۱۹۵۱ م. پیمان امنیتی بین ژاپن و آمریکا معروف به پیمان «سن فرانسیسکو» به امضاء رسید. در ۱۹۶۰ م. پیمان جدید امنیتی بین دو کشور منعقد گردید. این پیمان به نیروهای آمریکایی اجازه می‌دهد در ژاپن مستقر شوند. در کنار پیمان سانفرانسیسکو در جولای ۱۹۵۶ م. شورای دفاع ملی تأسیس شد تا در زمینه مسائل مربوط به سیاست دفاعی انجام وظیفه نماید.^۶

اقتصاد:

پس از شکست ژاپن در جنگ جهانی دوم، اقتصاد این کشور تقریباً فلج شد. تورم، بازار سیاه، کمبود شدید ارزاق، مشکلات عمده اقتصاد ژاپن بودند. ژاپن کلیه سرزمین‌های خارج از خاک اصلی خود را از دست داده بود. جمعیت کشور متجاوز

از ۸۰ میلیون نفر بود. شش میلیون مهاجر ژاپنی که در خارج خاک اصلی خود زندگی می‌کردند به وطن بازگشته بودند. علاوه بر اینها پرسنل نظامی نیروهای مسلح با انحلال ارتش، بیکار شده بودند. این جمعیت عظیم مشکل اقتصادی را وخیم‌تر می‌ساخت، اما این عوامل نتوانست مانع عزم ملی برای بازسازی اقتصادی گردد. با ایجاد برنامه «سیستم تقدم تولید» به سرعت تولیدات افزایش یافت و نیروی کار موجود در جامعه جذب صنایع گردید. از آن پس به بخش‌های دیگر اقتصادی نیز توجه بیشتری شد. رشد اقتصادی ژاپن در اواسط دهه ۱۹۵۰ م. تا دهه ۱۹۶۰ م. به دو برابر زمان پیش از جنگ رسید. در سال‌های بعد تشویق از دیاد پس‌انداز و محافظت از رشد صنایع و ترغیب بازرگانی خارجی منجر به رشد اقتصادی ۱۱/۸ گردید. در دهه ۱۹۷۰ م. ژاپن رتبه دوم اقتصاد ملی را در بین کشورهای دارای اقتصاد آزاد، پس از آمریکا کسب کرد. توجه به بخش صنعت سبب کاهش جمعیت روستایی و شهرنشینی سریع گردید به‌طوری که امروزه حدود ۱۰ درصد جمعیت کشور در بخش کشاورزی مشغول به کار هستند.^۷

جهانگردی:

در ژاپن، جهانگردی، صنعت

بلاهمیتی محسوب می‌گردد. تلاش‌های زیادی به منظور افزایش تعداد جهانگردان توسط دولت انجام گرفته است. در این بخش از کتاب اطلاعات مفیدی در باره جاذبه‌های جهانگردی و خدمات رفاهی موجود در ژاپن به خوانندگان ارائه می‌گردد. از جمله مناطق دیدنی ژاپن «بندر کوبه» است: «کوبه یکی از بزرگ‌ترین بنادر جهان در جزیره اصلی ژاپن قرار دارد. از نقاط دیدنی کوبه منطقه‌ای است که در گذشته به اقامت خارجیان مقیم ژاپن اختصاص داشته است. از جمله خانه‌ای به سبک ایرانی است که تاریخ ساختمان آن به چهارصد سال قبل

آموزش در شرکت‌های ژاپنی

برمی‌گردد و متعلق به یک بازرگان ایرانی مقیم کوبه بوده است. در حال حاضر در این خانه که به همان صورت کهن خود نگهداری می‌شود. نمونه‌هایی از تابلوهای نقاشی، البسه و صنایع دستی ایرانی گردآوری شده است. مسجد جامع کوبه با معماری اسلامی خود تماماً از سنگ ساخته شده، از مساجد زیبای مسلمانان ژاپن است.»^۸

درازی و بانکداری:

در این بخش از کتاب، مؤلف با ارائه آمار و ارقام تلاش کرده سیاست‌های پولی و مالی دولت ژاپن و فعالیت‌های بانکی و بورس‌های سهام در این کشور را معرفی کند. موفقیت‌های ژاپن در راه‌های هزینه کردن مالیات‌ها و چگونگی وصول این مالیات‌ها از مباحث این بخش می‌باشد.^۹

اوضاع اجتماعی:

در این قسمت به ساخت سنی جمعیت، رشد جمعیت و نیز وضعیت خانواده‌ها در ژاپن از قرن هجدهم تا زمان تألیف کتاب پرداخته شده است. نتیجه حاصل از بررسی‌های جمعیتی نشان می‌دهد که تراکم جمعیت در ژاپن ۳۱۰ نفر در کیلومتر مربع است این میزان تراکم باعث شده تا ژاپن در ردیف کشورهای دارای تراکم جمعیت بالا همچون هلند و کره قرار گیرد. طی دهه‌های اخیر علی‌رغم رشد سریع

امکانات و کاهش شدید مرگ و میر در این کشور، رشد طبیعی رقم بسیار پایینی را نشان می‌دهد (کمتر از ۸٪). این مسأله بیانگر این نکته است که ژاپن به مسأله تناسب جمعیت با امکانات توجه خاصی نموده است. از ۱۹۴۵ م. به بعد تحولات عمیقی در زندگی خانوادگی ژاپن پدید آمده است. اصول بعد از جنگ به همه شوئونات زندگی خانوادگی نفوذ یافته است. از جمله در ۱۹۴۷ برای اعطای حقوق زنان برابر با حقوق مردان در تمام شوئون زندگی و لغو سنت قدیمی پدرسالاری در خانواده، قانون مدنی مورد تجدیدنظر قرار گرفت. در عین حال رشد سریع اقتصادی اثر عمده‌ای بر روی الگوهای زندگی روزانه داشته است.^{۱۱}

آموزش و پرورش:

تا پیش از عصر میجی مؤسسات آموزشی گوناگون برای طبقات مختلف اجتماع وجود داشت. در ایالات مدارس مخصوصی برای فرزندان طبقه سپاهی ایجاد شده بود در روستاها نیز مدارسی برای تحصیل فرزندان افراد متمول دایر بود. علاوه بر اینها در شهرها منارسی به نام «تراکویا» (Terakoya) وجود داشت که در آنها خواندن و نوشتن و حساب به کودکان آموخته می‌شد.

در سال ۱۸۷۲ م. نظام نوین آموزشی با تأسیس مدارس ابتدایی و متوسطه آغاز گردید. امروزه امور آموزش و پرورش در ژاپن با نظام غیرمتمرکز اداره می‌شود و وزارت آموزش و پرورش تنها نقش هماهنگ‌کننده را دارد. در تمام سطوح نظام آموزشی، تعلیمات علمی و فنی، بخش مهم برنامه درسی را تشکیل می‌دهد. بیش از ۳۰ درصد دانشجویان دانشگاه‌ها در رشته‌های مختلف علوم، تخصص پیدا می‌کنند. در دو دانشگاه معتبر ژاپن بخش زبان و ادبیات فارسی وجود دارد که دانشجویان ژاپنی را آموزش می‌دهند. در دانشگاه توکیو دوره‌های لیسانس و فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی دایر است و در دانشگاه «واسدا» نیز دانشجویان ژاپنی زبان و ادبیات فارسی را فرا می‌گیرند.^{۱۲}

ادبیات و هنر:

ادبیات ژاپن از سه منبع غنی الهام گرفته است، ادبیات کلاسیک چین باستان، سنت‌های پردوام ژاپن و اندیشه‌های متنوع غربی، مؤلف در این مبحث تلاش می‌کند توصیفی اجمالی از ادبیات و هنر ژاپن، از آغاز تا زمان معاصر ارائه دهد. از جمله آثار ادبی معروف ژاپن، یک رمان ۵۴ جلدی است که طبقه اشراف ژاپن را در قرون دهم و یازدهم میلادی به تصویر می‌کشد. این رمان با نام گنجی مونوگاتاری (Genji Monogatari) یا افسانه گنجی توسط یکی از زنان دربار «هیان» نوشته شده است.^{۱۳} موسیقی و تئاتر ژاپن از دیگر موضوعات این مبحث است.

مذاهب:

پیروان مذاهب مختلف در ژاپن در آزادی کامل به سر می‌برند. پیروان آئین بودا بیشترین جمعیت را در ژاپن تشکیل می‌دهند. این آئین از هندوستان و از طریق چین و کره در قرن ششم میلادی وارد ژاپن گردید. البته آئین بودایی ژاپن با آئین بودایی آسیای جنوب شرقی تفاوت‌هایی دارد. در آئین بودایی ژاپن «عموماً به جای در نظر گرفتن کمال خود انسان نجات همگان را در بهشت وعظ می‌کند»^{۱۴} امروزه در ژاپن بیش از یک صد فرقه بودایی وجود دارد.

آئین کنفوسیوس نیز در قرن ششم وارد ژاپن شد. این آئین بر رفتار و اندیشه مردم ژاپن اثر عمیقی داشته است. گرچه از زمان جنگ جهانی دوم به بعد نفوذ این آئین تا اندازه‌ای کاهش یافته است.

شینتویسم، آئین بومی ژاپن است که از طبیعت پرستی و اعتقاد به وجود روح

در تمام موجودات سخن می‌گوید. پیروان شینتو الهیت را در تمام پدیده‌های برجسته طبیعت و در ارواح مردگان می‌یافتند، افسانه «منشاء الهی خانواده امپراتوری» یکی از اصول اساسی مذهب شینتو است. جنبش میهن‌پرستانه شینتو در اوایل قرن نوزدهم نفوذ فراوانی در ژاپن یافت. در عصر میجی و پس از آن بخصوص در دوران جنگ جهانی دوم، شینتو به عنوان مذهب رسمی و دولتی تلقی می‌شد اما پس از جنگ بر طبق مفاد قانون اساسی ۱۹۴۶ م. دولت و تشکیلات آن از هر نوع فعالیتی در زمینه مذهبی منع شده‌اند.^{۱۵}

مسیحیت، چنان که گذشته در سال ۱۵۴۹ م. بوسیله مبلغان اروپایی وارد ژاپن گردید. در نیمه دوم قرن شانزدهم این دین، بسرعت در ژاپن گسترش یافت. اما به‌زودی متوقف گردید. امروزه در ژاپن فرقه‌های پروتستان، کاتولیک و ارتودکس پیروانی دارند اما پیروان فرقه پروتستان بیشتر است.^{۱۶} اسلام در ژاپن سابقه زیادی ندارد. به گفته مؤلفه اسلام در قرن نوزدهم وارد ژاپن گردید.

بندر «کوبه» دروازه ورود اسلام به ژاپن محسوب می‌شود. نخستین کتابی که درباره اسلام به ژاپنی ترجمه شد، زندگانی حضرت محمد (ص) است که توسط یک نویسنده اروپایی به زبان انگلیسی نوشته شده بود. ترجمه کتاب به زبان ژاپنی در ۱۸۷۷ م. انجام گرفت. در ۱۸۹۰

م. دو کشتی عثمانی برای سیاحت و تجارت وارد

«کوبه» شدند و مقدمات برقراری ارتباط با

عثمانی، به عنوان یک کشور مسلمان، انجام

گرفت. اولین مسلمان ژاپنی یک تاجر به

نام میتسو تارویا مانوکا بود که در ۱۹۰۹

م. به دین اسلام مشرف شد. به دنبال

وی دو نفر دیگر از افراد برجسته از جمله

یکی از اساتید دانشگاه دایتیونکای توکیو

اسلام آوردند. براساس تحقیقات مؤلف

کتاب، مهاجرت گروه کثیری از مسلمانان

ترک شوروی سابق به ژاپن پس از روی

کارآمدن بلشویک‌ها در اکتبر ۱۹۱۷ م.، سبب

نشر اسلام در شهرهای توکیو، ناگویا و کوبه

گردید. البته مسلمانان دیگری نیز از سایر ممالک

اسلامی همچون هندوستان، ایران و... به ژاپن آمدند و اسلام

را در بین ژاپنی‌ها تبلیغ کردند. آمار مسلمانان در ژاپن به‌درستی اعلام نشده

ولی براساس آمار غیررسمی، تعداد مسلمانان ژاپنی بالغ بر یک صد و ده هزار نفر

است.^{۱۷}

پی‌نوشت‌ها

۱. دلد، اسکندر: سیر و سیاحت در ژاپن، انتشارات اقبال، بی‌جا، ۱۳۶۸، ص ۷.
۲. همان، صص ۹۱۸.
۳. همان، صص ۱۹.
۴. همان، صص ۲۱-۲۴.
۵. همان، صص ۲۶-۳۴.
۶. همان، صص ۳۸-۴۸ و ۴۸-۳۸.
۷. همان، صص ۵۲.
۸. همان، صص ۶۵.
۹. همان، صص ۱۰۹.
۱۰. همان، صص ۱۱۷-۱۱۲.
۱۱. همان، صص ۱۱۸-۱۲۶.
۱۲. همان، صص ۱۳۸-۱۳۴.
۱۳. همان، صص ۱۵۱-۱۵۰.
۱۴. همان، صص ۱۶۸.
۱۵. همان، صص ۱۶۷.
۱۶. همان، صص ۱۶۹.
۱۷. همان، صص ۱۷۷.

در دوره هیان هنرها و آداب و رسوم
اقتباس شده از خارج به تدریج عوض شد
و رنگ و شکل ژاپنی به خود گرفت
بارزترین نمونه آن تغییر و تحول در
خط ژاپنی بود که سابق بر این
از چین اقتباس شده بود. تغییر و تحول
در خط راه را برای تدوین
ادبیات اصیل ژاپنی هموار کرد